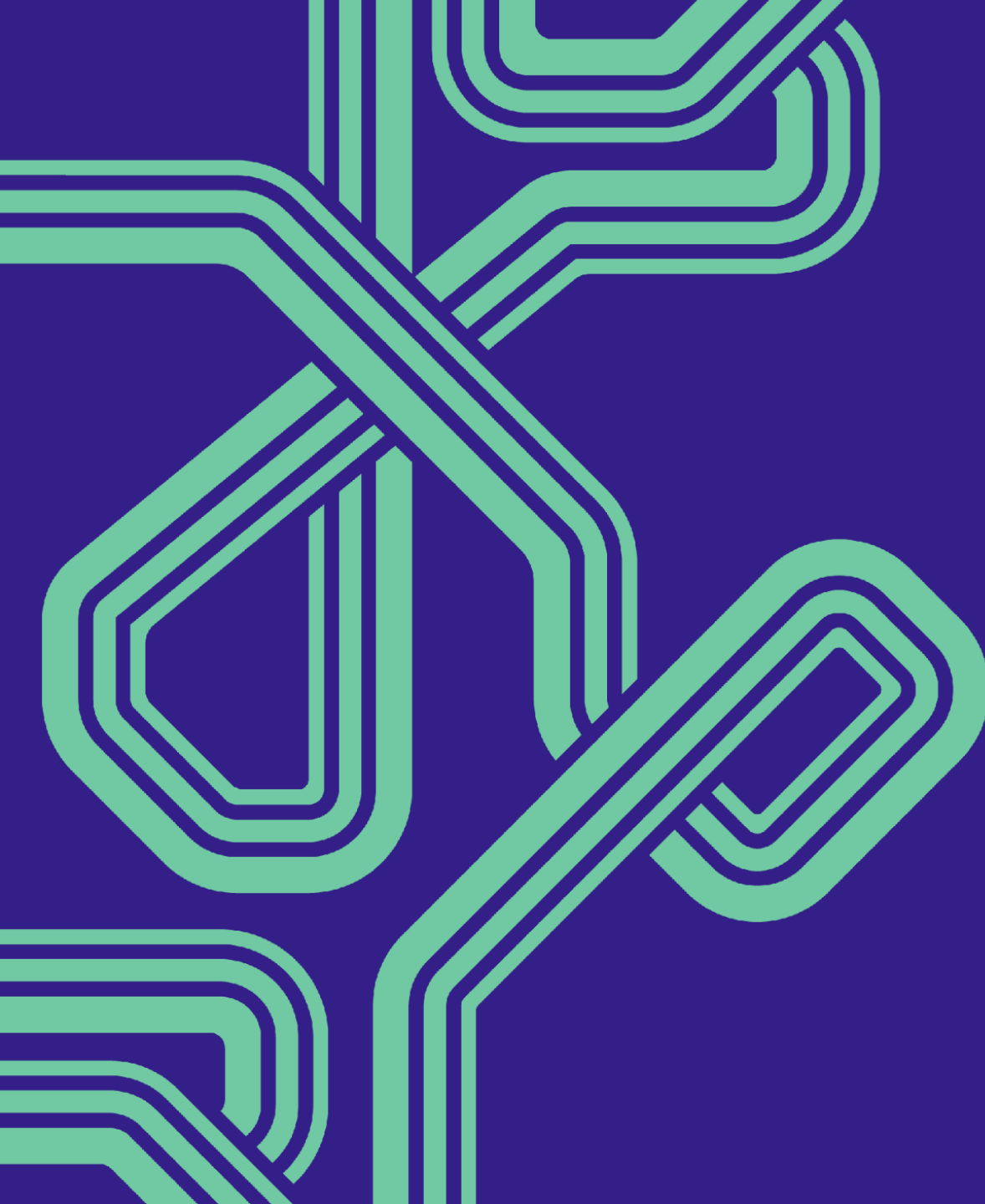

LAPAS

Latvijas Platforma
attīstības sadarbībai

Pilsoniskās sabiedrības iesaiste krīzēs: iespējamais modelis

Inese Vaivare

28. 08.2024.

LAPAS paveiktais kopš 2022.gada:

- Latvijas Pilsoniskās alianses (LPA), KSA Latvija un LAPAS **vasaras nometne NVO līderiem** (2022.);
- LAPAS, Vidzemes augstskolas un Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts par **bibliotēku lomu** lokālajā noturībā (2022.);
- LAPAS **starpnozaru diskusija** par mācībām pēc 24.02.2022. (2023.);
- **Starptautiskās mācības** par noturību un atbildīgu humāno palīdzību ar RedRUK (2023.);
- LAPAS **galda scenāriju izspēle** ar vietējām kopienām un drošības institūcijām Latvijas Lauku parlamentā (2023.);
- LAPAS un VUGD organizētā **galda scenāriju izspēle** kopienām un drošības institūcijām (2023.);
- LPA un LAPAS **astoņu mācību nodarbību cikls** par NVO iesaisti drošībā (sadarbībā ar AiM, VUGD, ZS, NBS, ZM un citām institūcijām, 2023.-2024.);
- LAPAS **mācības** NVO un partneriem ar NATO lokālās drošības konsultantu Kyle King, vizītes pie institūcijām (2024.);
- LAPAS un ĀM **konference par humānās palīdzības sistēmu** (2024.).

Paveiktā apkopojums:

NVO sektora resursi un pieredze

- **Būtiskākais resurss - ātri mobilizējams cilvēkresurss** plašā kompetenču lokā, koordinācijas pieredze, vērtībās balstīta rīcība;
 - **Piekluve** privātajiem materiālajiem un finanšu resursiem, kas valsts pārvaldei nav pieejami, liela apjoma ziedojumu piesaistīšana;
 - **Uzticami un pieejami** informācijas kanāli dažādām mērķa grupām;
 - **Ētiska un vajadzībās balstīta** palīdzība jūtīgām grupām.
-
- **Būtiskākais izaicinājums** - nespēja ilgtermiņā aizvietot pārvaldes funkcijas bez papildus resursiem (UA un LV pieredze - izdegšana)

NVO NAV DIENESTS

***Piemēri no Latvijas NVO pieredzes:** palīdzība ugunsgrēku dzēšanā un dabas katastrofu seku likvidēšanā, pazudušu cilvēku meklēšana, naftas noplūdes seku likvidēšana, cietušo transportēšana, apgāde ar resursiem krīzes situācijā, liela apjoma ziedojumu piesaiste, nacionāla līmeņa palīdzības koordinēšana*

NATO noturības vadlīnijas: funkcionālais ietvars

- 1.Pārvaldības nepārtrauktība** - kritiskie pakalpojumi (tai skaitā, komunikācija ar iedzīvotājiem krīzē, spēja pieņemt lēmumus).
- 2.Enerģijas nodrošinājums.**
- 3.Nekontrolēta cilvēku pārvietošanās** un nodrošinājums nekonfliktēt ar militāro aktivitāti;
- 4.Pārtikas un ūdens resursi** -droši no sabotāžas un pārtraukšanas;
- 5.Masu upuri un veselības krīzes** - civilās veselības sistēma un medikamentu nodrošinājums;
- 6.Civilās komunikācijas sistēmas** (Radioamatieru biedrības, IT uzņēmumu klāsteris u.tml.);
- 7.Transporta sistēmas.**

*NATO Baseline Requirements for National Resilience (2016). Pieejams:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm?

Latvijā: OVC grupas

NVO sektora iespējamās funkcijas krīzēs

- **Prevencija** - dažādu sabiedrības grupu piemērota informēšana, krīžu pārvarēšanas kompetenču stiprināšana, dezinformācijas mazināšana;
- **Novērtēšanas atbalsts** - iesaiste agrīnajā brīdināšanā, dažādu grupu viedokļu apzināšana;
- **Koordinēšanas atbalsts** - valsts resursu papildināšana vai aizvietošana ar privātajiem resursiem, nodrošinot darbības nepārtrauktību;
- **Komunikācija** - ātra un efektīva apziņošana, ziņu piemērošana mērķa grupām, viedokļu līderu iesaiste;
- **Evakuācijas process** - evakuācijas un īslaicīgās izmitināšanas vietu nodrošināšana, humānās palīdzības piesaistīšana un nodrošināšana, transportēšana un kārtība evakuācijas vietās;
- **Sociālo pakalpojumu sniegšana** - psiholoģiskais atbalsts, aprūpe;
- **Publiskās infrastruktūras un pakalpojumu atjaunošana;**
- **Starptautiskā sadarbība** - humānās palīdzības NVO, diasporas NVO;
- **Atkopšanās** - attīstības sadarbība.

NVO sektora iesaistes modelis

Apdraudējuma novēršana **pēc iespējas tuvāk tiem, kurus tas skar**, ar ikdienas darbībām **stiprinot krīzes rīcības kompetences** un krīzēs reaģējot **ar pēc iespējas elastīgākām pieejām** (*elastīgs Zviedrijas modelis*).

- **Vietējo kopienu līmenis** - indivīdu, ģimeņu un kopienu gatavības stiprināšana (apsaimniekošanas biedrības, apkaimju biedrības u.tml.)
- **Novadu līmenis** - sadarbība ar Civilās aizsardzības komisijām, kurās ir viens atbildīgais par NVO un brīvprātīgo koordināciju, CAP atbilstīgi novada REĀLAJAI situācijai;
- **Nacionālais līmenis** - iesaiste izveidojamā Krīzes vadības centra apakšgrupās PĒC VAJADZĪBAS.

Būtiskākie izaicinājumi

Pastāvīga sadarbība:

- iesaiste plānošanā un mācībās visos līmeņos;
- formalizēta iesaiste krīzes vadības struktūrās;
- ikdienas resursu atbalsts.

Tiesiskais ietvars:

- uzdevumu un resursu deleģēšana NVO krīzēs situācijās;
- izdevumu kompensēšanas mehānisms un NVO radīto resursu pārņemšana pēc krīzes;
- NVO iesaistes nostiprināšana novadu un nacionālā līmenī no vēlamas uz obligātu.

Motivācija un sistēmisks ietvars

Nacionālā līmeņa aptauja

Evakuācijas vietas nodrošināšana (pulcēšanās krīzē)
Īslaicīgās izmitināšanas vietas nodrošināšana (nakšņošana un īsaicīga uzturēšanās)
Materiālo resursu nodrošināšana evakuācijas un īslaicīgās izmitināšanas vietām (trauki, guļammaisi u.tml.)
Cilvēkresursu nodrošināšana evakuācijas un īslaicīgās izmitināšanas vietām
Psiholoģiskā atbalsta sniegšana cietušajiem
Sociālo pakalpojumu sniegšana (norādīt kādu)
Pirmās medicīniskās palīdzības sniegšana
Krīzes komunikācija (norādīt kādām mērķa grupām un kādā ģeogrāfiskajā lokācijā)
Transporta nodrošinājums krīzes situācijā
Humānās palīdzības piesaistīšana
Ziedojumu piesaistīšana
Starptautisko resursu piesaiste
Publiskās infrastruktūras atjaunošana
Brīvprātīgo koordinēšana

Iesaiste “Namejs” ietvaros

- Pirms “Namejs” - NVO nacionāla līmeņa resursu apzināšanas aptauja:
 - novadu NVO info tiks nodota CAK koordinatoriem;
 - specializēto NVO resursi - nacionālajām tematiskajām grupām
- “Namejs” laikā - atbalsts un konsultācijas
- Pēc “Namejs” - izvērtējums un rekomendācijas NVO sektoram.

Paldies!

www.lapas.lv

